

МАЛОЛЕТНИЦИ КАО УЧИНИОЦИ КРИВИЧНИХ ДЕЛА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Апстракт: Доношењем Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица,² који уједно представља један од основних извора кривичног права у Републици Србији, створена је заокружена, аутономна целина која садржи низ специфичних решења, која добијају карактер самосталног права, али и правне науке. Дакле, то је скуп прописа којима се одређује кривично правни положај малолетних лица као учинилаца кривичних дела, односно као жртва кривичних дела.

Малолетни учиниоци кривичних дела одавно имају посебан статус. Разлог за то треба тражити у старосном добу у коме се налазе ова лица, које је испуњено многобројним и непрестаним променама, добу које је прожето њиховим биолошким и психолошким, односно социјалним сазревањем.³

Кључне речи: малолетници, малолетничка делинквенција, малолетни учиниоци кривичних дела, репресивни модел кривичног права.

Уводна разматрања

У нашем кривичном праву Законом о изменама и допунама Кривичног законика ФНР Југославије из 1959. године издвојене су одредбе о кажњавању малолетних учинилаца кривичних дела у посебно поглавље. Такође, у Законнику о кривичном поступку су биле предвиђене посебне одредбе о поступку према малолетницима (чл.464-504. ЗКП), док је Закон о извршењу кривичних санкција предвиђао поступак, начин и услове извршења изречених малолетничких кривичних санкција.⁴

1 Полицијски саветник, дипломирани правник-мастер, студент докторских академских студија права, бр. инд. 15/10.

2 „Службени гласник Републике Србије” број 85/2005.

3 Д. Јовашевић, Кривично право, Општи део, Београд, 2010. године, стр. 283 и 284.

4 Д. Јовашевић, *op. cit.* стр. 284.

Првобитни репресивни модел кривичноправног положаја малолетника се истицао по томе да је малолетник третиран као «делинквент у минијатури», а његов правни положај је карактерисало блаже кажњавање зависно од узраста и нешто повољнији режим издржавања изречене казне који је дуго времена оспораван и подвргаван снажној критици, посебно у 20. веку, те је постепено потискиван да бих коначно педесетих година 20. века био замењен заштитничким моделом. Но, уз овај модел је крајем 20. века почео све више да се примењује и нови «правосудни модел или модел правичности» према коме малолетник и његове потребе нису више оно што је примарно и о чему треба искључиво да се води рачуна, већ се у први план истиче жртва кривичног дела и интереси самог друштва чиме се истиче систем ресторативне правде.⁵

Заштитнички модел у први план истиче личност малолетника, стање и потребе такве личности. Он полази од тога да је кривично дело само повод за покретање кривичног поступка према малолетнику, а да су личност и интереси малолетника од пресудног значаја за судску одлуку. Жртва или оштећени се налази у другом плану. Кривичне санкције у овом моделу су неодређеног трајања, а њихово ефективно трајање зависи од постигнутих резултата у преваспитању уз присутну могућност замене или обуставе изречених васпитних мера што знатно подиже активну улогу суда.⁶

Малолетничка делинквенција је веома стара друштвена појава чије се форме називају још у првобитним облицима људског друштва. Првобитни облици малолетничке делинквенције су одраз простора и времена у коме су се појављивали.

Пракса располаже само са елементарним објашњењима о «узроцима малолетничког криминалитета», сврстаним у неколико група које по свом саставу и природи елемената који их сачињавају нису довољно успешно одређене, тако да је веома тешко проучавати и пратити каузалне везе и односе у овој области.⁷

Појам и врсте малолетника

Развој људске индивидуе је специфичан, јер током живота човек учи и усваја друштвено искуство на активан начин, према сопственим способностима и адекватно својој личности. Психолошки појам детињства и младости познаје

⁵ М. Шкулић, И. Стевановић, Малолетни делинквенти у Србији, Београд, 1999. године, стр. 13.

⁶ Д. Јовашевић, *op. cit.* стр. 293.

⁷ О. Крстић, Малолетничка делинквенција, Бања Лука, 2009. године, стр. 17.

више елемената: 1) новорођенче,⁸ 2) одојче,⁹ 3) рано детињство,¹⁰ 4) предшколско дете,¹¹ 5) средње детињство,¹² 6) предадолесценција,¹³ и 7) адолесценција.¹⁴

Према члану 1. Конвенције о правима детета, дете је свако људско биће које није навршило осамнаест година, уколико се по закону који се примењује на дете, пунолетство не стиче раније. Наше малолетничко кривично право, утврђује кривично правни положај малолетних лица. Тако се, као малолетник сматра лице које је у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило осамнаест година живота.

Лица у узрасту до четрнаест година живота се називају деца и према њима се не могу применити кривичне санкције, нити друге кривично правне мере. То значи, да ова лица не могу да буду активни субјект кривичног дела.

Малолетници се као учиниоци кривичних дела, према узрасту, деле на две категорије: а) млађи малолетници и б) старији малолетници. Млађи малолетници су лица узраста од навршених четрнаест до навршених шеснаест година живота, док су старији малолетници лица која су навршила шеснаест, али нису навршила осамнаест година живота. Дакле, млађа малолетна лица се налазе на граници између деце (према којима се не примењују никакве кривичне санкције) и старијих малолетника. Степен њихове психичке и социјалне зрелости је такав да према њима не би било оправдано применити неке теже мере, осим васпитних мера.

8 Рођење представља промену средине која се огледа у прелазу са паразитског начина живота у мајчиној утроби на адаптацију у спољној средини. За ову прву развојну фазу је пресудан први сат живота, јер се пресецањем пупчане врпце новорођенче мора нагло прилагођавати спољној средини.

9 Дете у периоду развоја од две недеље до краја прве године живота. Овај период одликују велике промене у дечијем организму.

10 Развој детета од прве до шесте године се дели на два периода: од прве до треће и од треће до шесте, односно седме године живота. Телесни развој детета зависи од: наслеђа, средине и активности.

11 Дете у овом раздобљу се и даље физички развија. Овај период одликује и нагли моторички развој. Социјална опажања деце у овом узрасту су све боља. Социјална перцепција се брже развија и сл.

12 Обухвата период од првог до четвртог разреда основне школе и најчешће се означава као «период мирног развоја дечије личности». У овом периоду деца постају све више физички снажнија.

13 Период који обухвата раздобље виших разреда основне школе или узраст од једанаест до четрнаест година живота. Мањи број деце у овом узрасту доживљава пубертетске промене.

14 По правилу, јавља се у свим друштвима у просеку у тринаестој години живота. То је време физичког развоја, време када односи са вршњацима постају веома важни, период наглог интелектуалног развоја детета, период даљег стицања и процењивања вредности и сл.

Степен душевне развијености старијих малолетника је знатно виши и он се приближава душевној развијености пунолетних лица. Због тога се према овим лицима може изрећи и казна малолетничког затвора.¹⁵

Неки правни системи утврђују само горњу границу за малолетнике. Савремена кривична законодавства, као и наше законодавство, углавном прихватају и садрже горњу и доњу старосну границу за малолетнике. Тако, у законодавствима је могуће да постоје:

- земље које доњу старосну границу не утврђују,
- земље које се при утврђивању доње старосне границе руководе степеном био-психичке зрелости,
- земље у којима доња старосна граница варира у распону од 7 до 16 година¹⁶ и
- земље у којима горња старосна граница варира у распону од 15 до 21 године¹⁷, а посебне одредбе за младе варирају и до 25 година.

Карактеристике криминалитета малолетника

Криминалитет је најтежи облик малолетничког преступништва. Значајан је по томе што је знатно заступљен у целокупном криминалитету, али и по обимности у појединим његовим облицима. У савременим кретањима ове друштвене појаве уочљиве су тенденције повећања процента заступљености малолетничког криминалитета у криминалитету уопште, у делима с елементом насиља нарочито, као и неким новим организованим и колективним облицима криминалитета. Удео малолетничке делинквенције у криминалитету у опште разликује се од земље до земље. Претежно се креће од 20-25%, али има и земаља у којима је та заступљеност скоро до половине укупне појаве.

Малолетници најчешће врше имовинске деликте (највише дела крађе) и тај проценат у укупном малолетничком криминалитету креће се око 50%, а у неким земљама чак и до 80%. Криминалитет ове врсте је још израженији код малолетница и креће се у нашој земљи око 93,82% извршених кривичних дела, а највише је кривичних дела крађе и ситне крађе. Друга појава по заступљености су саобраћајни деликти малолетника. Они су, делом, узроковани и факторима неискуства, али и посебне психоструктуре. Трећа карактеристика, а у новије

15 Д. Јовашевић, *op. cit.* стр. 288.

16 Белгија и Литванија 16 година (Литванија за убиство 14 година), Скандинавија, Пољска, Чешка и Словачка 15 година, Аустрија, Немачка, Италија, Шпанија, Словенија 14 година, Француска и Грчка 13 година, Холандија и Португалија 12 година, Енглеска и Велс 10 година, Кипар 10 година, Малта 9 година Ирска и Швајцарска 7 година.

17 Португалија 16 година, Данска има посебне одредбе за младе до 23 године, а Швајцарска до 25 година.

време у порасту, група малолетничког криминалитета, јесу сексуални деликти, посебно кривична дела силовања.

Међутим, у неким облицима криминалитета малолетници скоро и да не учествују, нарочито када је у питању политички криминалитет, дела против службене дужности и кривична дела привредног криминалитета.¹⁸

Малолетничка делинквенција у садржајном и методолошком смислу представља педагошко усклађен процес узрочног објашњења преступничког и деликвентног понашања младих, његове видове и појавне облике, организационо-оперативне методе и поступке у циљу спречавања и сузбијања, као и превентивно-васпитне мере и радње у пеналном и постпеналном поступку са овом специфичном категоријом малолетника.¹⁹

У последње време већина земаља акценат ставља на спречавање малолетничке делинквенције. Међу најчешће узроке за неуспех у овој борби, убрајају се:

- недостатак законских и специјалних прописа за малолетнике,
- недостатак специјалиста и установа за ову област криминалитета,
- недовољна кординација надлежних служби и институција,
- одсуство контроле и евалуације постигнутог успеха спроведених превентивних програма,
- површна анализа радова из етиологије малолетничке делинквенције, где се најчешће квалитет «узрока» приписује ономе што је само један «фактор» појаве,
- у неким радовима се не разграничава «узрок» од «последнице» и сл.

Савремени свет не прихвата патријархалну улогу породице и незамењиву улогу родитеља у процесу васпитања деце. Шта више, поставља се питање, да ли је оваква породица у опште потребна друштву. Савремена схватања малолетничке делинквенције подразумевају и анализу општих светских феноменолошких процеса, дешавања и рефлексије на нашу децу и омладину сходно простору и времену у коме сазревају с обзиром на:

- микросредину у којој живе,
- развојне фазе кроз које пролазе,
- утицај идеја и идеологије омладинских покрета,
- друштвено политичко деловање и идејне ставове,
- социо-културни статус,
- материјално економски статус и
- остале феноменолошке процесе и дешавања.²⁰

18 М. Бошковић, Криминологија, Нови Сад, 2007. године, стр. 479.

19 О. Крстић, *op. cit.* стр. 21.

20 О. Крстић, *op. cit.* стр. 51.

Извршиоци кривичних дела (па тако и малолетни извршиоци) имају своју тактику и технику, па отуда Проф. др Владо Водинелић с правом констатује: «под криминалном делинквентском тактиком и техником схватамо разне методе и средства које примењују извршиоци при припремању, извршењу (појавни облици) и прикривању кривичних дела».²¹

У нашем законодавству постоје општа правила о кривичним санкцијама које се могу изрећи малолетницима. Према кривичноправним одредбама о малолетницима, садржаним у Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, малолетницима се за учињена кривична дела могу изрећи: васпитне мере (мере упозорења и усмерења, мере појачаног надзора и заводске мере), казна малолетничког затвора и мере безбедности, осим забране вршења позива, делатности или дужности. Такође, мере безбедности: обавезног лечења алкохоличара и обавезног лечења наркомана не могу се изрећи уз мере упозорења и усмеравања.²² Супсидијарно, и то само изузетно када су испуњени законом предвиђени услови и када суд дође до уверења да се сврха малолетничких кривичних санкција не може остварити применом васпитних мера, суд може изрећи посебну врсту казне – казну малолетничког затвора. Но, ова се казна може изрећи само старијем малолетнику као учиниоцу тешког кривичног дела. Значи, казна малолетничког затвора се никад не изриче обавезно, не може се изрећи сваком малолетном лицу и не може се изрећи за свако учињено кривично дело (већ само теже).²³

На крају, приликом прикупљања обавештења и података за оцену целисходности покретања кривичног поступка против малолетних учинилаца кривичних дела, треба доследно поштовати начело хитности поступка, како би јавни тужилац за малолетнике што пре донео своју одлуку.²⁴

Анализа стања криминалитета малолетника у Републици Србији у периоду од 2004. до 2009. године.

Табеле са подацима су преузете са интернет сајта,²⁵ а подаци су прикупљени на основу индивидуалних статистичких упитника које попуњавају надлежна јавна тужилаштва и надлежни редовни судови. Подаци се обрађују годишње за календарску годину.

21 В. Водинелић, Криминалистика, Београд, 1984. године, стр. 5.

22 С. Константиновић Вилић, М. Костић, Систем извршења кривичних санкција и пенални третман у Србији, Ниш, 2011. године, стр. 146.

23 Д. Јовашевић, Примена васпитних мера у новом кривичном праву Републике Србије, Тематски научни скуп, Малољетничка деликвенција као облик друштвено неприхватљивог понашања, Бања Лука, 2008. године, стр. 190.

24 В. Ђурђић, Начело опортунитета у поступку према малолетницима, Тематски научни скуп, Малољетничка деликвенција као облик друштвено неприхватљивог понашања, Бања Лука, 2008. године, стр. 247.

25 <http://webrzs.stat.gov.rs>, Приступ 3.3.2011. године.

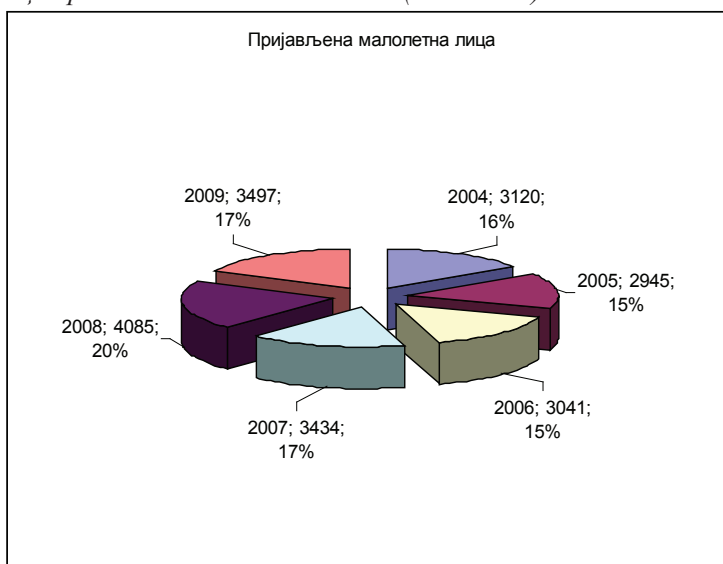
Табела 1 – Пријављена малолетна лица учиниоци кривичних дела, 2004-2009. година

	2004-2006					
	2004		2005		2006	
	број	%	број	%	број	%
УКУПНО свега	3120	100	2945	100	3041	100
жене	148	4,7	149	5,1	227	7,5
мушкарци	2972	95,3	2796	94,9	2814	92,5

	2007-2009				
	2007		2008		2009
	%	број	%	број	%
УКУПНО свега	100	4085	100	3497	100
жене	6,0	301	7,4	249	7,1
мушкарци	94,0	3784	92,6	3248	92,9

Поред видљивих бројчаних и процентуалних показатеља у табели бр. 1, можемо закључити, да су у посматраном периоду од **2004.** до **2009.** године укупно пријављена 20.122 малолетна лица као учиниоци кривичних дела. Од овог броја 1.280 (или 6,4%) су малолетнице, а 18.842 (или 93,6%) су малолетници. Такође, видимо да су **малолетнице** као извршиоци кривичних дела највише пријављиване 2006. године, и то у 227 случајева (или 7,5% у односу на укупан број пријављених малолетника те године).

Графикон 1 – Упоредни подаци броја пријављених малолетних лица као учинилаца кривичних дела по годинама (2004-2009)

Анализом графика бр.1, можемо закључити:

- **2008.** године пријављен је **највећи број** малолетних лица као учинилаца кривичних дела, и то 4.085 (или 20,0% од укупног броја пријављених малолетних лица у посматраном периоду).

- **2005.** године пријављен је **најмањи број** малолетних лица као учинилаца кривичних дела, и то 2.945 (или 15,0%).

- **2004.** године пријављено је 3.120 (или 16,0%) малолетних лица као учинилаца кривичних дела.

- **2006.** године пријављено је 3.041 (или 15,0%) малолетних лица као учинилаца кривичних дела.

- **2007.** године пријављено је 3.434 (или 17,0%) малолетних лица као учинилаца кривичних дела.

- **2009.** године пријављено је 3.497 (или 17,0%) малолетних лица као учинилаца кривичних дела.

Дакле, посматрано у периоду од 2004. до 2009. године, број пријављених малолетних учинилаца кривичних дела нема неку значајнију динамику (осцилације до 2% разлике), осим у 2008. години.

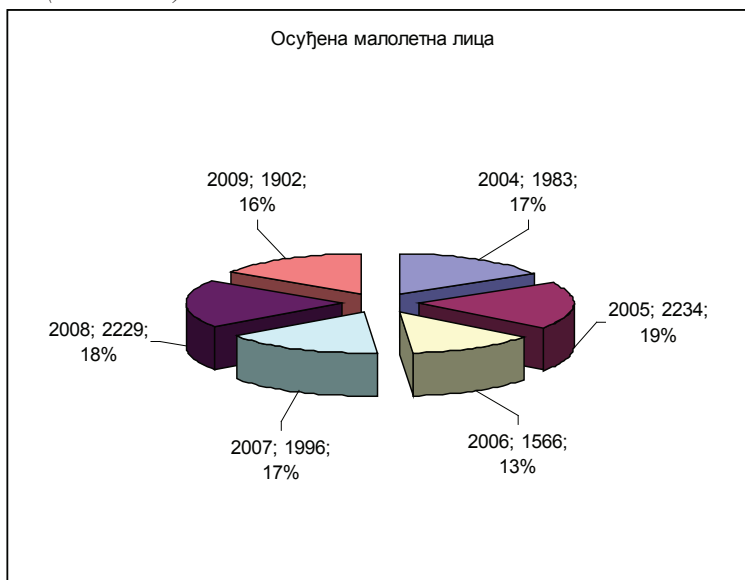
Табела 2 - Осуђена малолетна лица, 2004-2009. година

	2004		2005		2006	
	број	%	број	%	број	%
УКУПНО свега	1983	100	2234	100	1566	100
жене	92	4,6	106	4,7	71	4,5
мушкарци	1891	95,4	2128	95,3	1495	95,5

	2007		2008		2009	
	број	%	број	%	број	%
УКУПНО свега	1996	100	2229	100	1902	100
жене	95	4,8	109	4,9	94	4,9
мушкарци	1901	95,2	2120	95,1	1808	95,1

Поред видљивих бројчаних и процентуалних показатеља у Табели бр. 2, можемо закључити да је у посматраном периоду од (2004-2009) укупно осуђено 11910 малолетних лица, од чега 567 (или 4,8%) малолетница и 11343 (или 95,2%) малолетника. Такође, видимо да ни једне године посматраног периода, осуђиваност малолетница не прелази 4,9% од укупног броја у опште осуђених малолетника.

Графикон 2 – Упоредни подаци броја осуђених малолетних лица по годинама (2004-2009)

Анализом графикона бр. 2, можемо закључити:

- **2005.** године осуђен је **највећи број** малолетних лица, и то 2234 (или 19,0% од укупног броја осуђених малолетних лица у посматраном периоду).
- **2006.** године осуђен је **најмањи број** малолетних лица, и то 1566 (или 13,0%).
- **2004.** године осуђено је 1.983 (или 17,0%) малолетних лица.
- **2007.** године осуђено је 1.996 (или 17,0%) малолетних лица.
- **2008.** године осуђено је 2.229 (или 18,0%) малолетних лица.
- **2009.** године осуђено је 1.902 (или 16,0%) малолетних лица.

Дакле, посматрано у периоду од 2004. до 2009. године, број осуђених малолетних учинилаца кривичних дела нема неку значајнију динамику (осцилације до 2% разлике), осим у 2005. години.

Табела 3 - Осуђена малолетна лица према изреченим кривичним санкцијама, 2004-2009. година

	2004		2005		2006	
	број	%	број	%	број	%
УКУПНО	1983	100	2234	100	1566	100
Млађи малолетници	688	34,7	763	34,2	490	31,3
Дисциплинске мере	368	53,5	360	47,2	204	41,6
Мере појач. надзора	298	43,3	377	49,4	255	52,0
Заводске мере	22	3,2	26	3,4	31	6,3
Старији малолетници	1295	65,3	1471	65,8	1076	68,7
Малолетнички затвори	10	0,8	7	0,5	17	1,6
Дисциплинске мере	568	43,9	617	41,9	383	35,6
Мере појач. надзора	659	50,9	793	53,9	605	56,2
Заводске мере	58	3,7	54	3,7	71	8,1

	2007		2008		2009	
	број	%	број	%	број	%
УКУПНО	1996	100	2229	100	1902	100
Млађи малолетници	830	41,6	992	44,5	791	41,6
Дисциплинске мере	405	48,8	468	47,2	363	19,1
Мере појач. надзора	385	46,4	460	46,4	387	20,3
Заводске мере	40	4,8	64	6,5	41	2,2
Старији малолетници	1166	58,4	1237	55,5	1111	58,4
Малолетнички затвори	30	2,6	17	1,4	19	1
Дисциплинске мере	481	41,3	479	38,7	471	24,8
Мере појач. надзора	614	52,7	684	55,3	573	30,1
Заводске мере	41	3,5	57	4,6	48	2,5

У 2009. години, према малолетним учиниоцима кривичних дела примењени су **васпитни налози**: јавни тужилац за малолетнике је у 72 случаја применио васпитни налог, а у 38 случајева судија за малолетнике.

Упоређујући податке из табеле, можемо извући још неке закључке, као што су:

- **2004.** године изречено је укупно 936 дисциплинских мера, од чега 368 (или 39,3%) млађим малолетницима. Затим, изречено је укупно 957 мера појачаног надзора, од чега 298 (или 31,1%) млађим малолетницима. Такође, изречено је укупно 80 заводских мера, од чега 22 (или 27,5%) млађим малолетницима. На крају, старијим малолетницима је у 10 случајева изречена казна малолетничког затвора.

- **2005.** године изречено је укупно 977 дисциплинских мера, од чега 360 (или 36,8%) млађим малолетницима. Затим, изречено је укупно 1170 мера појачаног надзора, од чега 377 (или 32,2%) млађим малолетницима. Такође, изречено је укупно 80 заводских мера, од чега 26 (или 32,5%) млађим малолетницима. На крају, старијим малолетницима је у 7 случајева изречена казна малолетничког затвора.

- **2006.** године изречено је укупно 587 дисциплинских мера, од чега 204 (или 34,7%) млађим малолетницима. Затим, изречено је укупно 860 мера појачаног надзора, од чега 255 (или 29,6%) млађим малолетницима. Такође, изречено је укупно 102 заводске мере, од чега 31 (или 30,3%) млађим малолетницима. На крају, старијим малолетницима је у 17 случајева изречена казна малолетничког затвора.

- **2007.** године изречено је укупно 886 дисциплинских мера, од чега 405 (или 45,7%) млађим малолетницима. Затим, изречено је укупно 999 мера појачаног надзора, од чега 385 (или 38,5%) млађим малолетницима. Такође, изречено је укупно 81 заводска мера, од чега 40 (или 49,3%) млађим малолетницима. На крају, старијим малолетницима је у 30 случајева изречена казна малолетничког затвора.

- **2008.** године изречено је укупно 947 дисциплинских мера, од чега 468 (или 49,4%) млађим малолетницима. Затим, изречено је укупно 1144 мере појачаног надзора, од чега 460 (или 40,2%) млађим малолетницима. Такође, изречено је укупно 121 заводска мера, од чега 64 (или 52,8%) млађим малолетницима. На крају, старијим малолетницима је у 17 случајева изречена казна малолетничког затвора.

- **2009.** године изречено је укупно 834 дисциплинске мере, од чега 363 (или 43,5%) млађим малолетницима. Затим, изречено је укупно 960 мера појачаног надзора, од чега 387 (или 40,3%) млађим малолетницима. Такође, изречено је укупно 89 заводских мера, од чега 41 (или 46,1%) млађим малолетницима. На крају, старијим малолетницима је у 19 случајева изречена казна малолетничког затвора.

Такође, можемо закључити, да је у посматраном периоду (2004-2009) изречено укупно 11910 кривичних санкција малолетним лицима, и то:

- **5167 дисциплинских мера**, од чега 2168 (или 41,9 %) млађим малолетницима. Највише дисциплинских мера је изречено 2005. године 977 (или 18,9% од укупног броја изречених дисциплинских мера у посматраном периоду). Најмањи број изречених дисциплинских мера је забележен 2006. године 587 (или 11,3%).

- **6090 мера појачаног надзора**, од чега 2162 (или 35,5%) млађим малолетницима. Највише мера појачаног надзора је изречено 2005. године 1170 (или 19,2% од укупног броја изречених мера појачаног надзора у посматраном периоду). Најмањи број изречених мера појачаног надзора је забележен 2006. године 860 (или 12,1%).

- **553 заводских мера**, од чега 224 (или 40,5%) млађим малолетницима. Највише заводских мера је изречено 2008. године 121 (или 21,8% од укупног броја изречених заводских мера у посматраном периоду). Најмањи број изречених заводских мера је забележен 2005. године 80 (или 14,4%).

- **100 казни малолетничког затвора** (или 0,84% од укупног броја изречених кривичних санкција за посматрани период) старијим малолетницима. Највише казни малолетничког затвора је изречено 2007. године 30 (или 30,0% од укупног броја изречених казни малолетничког затвора у посматраном периоду). Најмањи број изречених казни малолетничког затвора је забележен 2005. године 7 (или 7,0%).

Графикон 3 – Упоредни подаци по врсти кривичних санкција за посматрани период (2004-2009)

Анализом графика бр. 3, можемо закључити да је у посматраном периоду (2004-2009) изречено највише мера појачаног надзора 6090 (или 51,0%), затим, дисциплинских мера 5167 (или 43,0%), потом, заводских мера 553 (или 5,0%). Најмањи број чини казна малолетничког затвора 100 (или 1,0%).

Графикон 4 – Упоредни подаци броја осуђених млађих и старијих малолетних лица за посматрани период (2004-2009)

Када погледамо графикон бр. 4, можемо закључити да је у посматраном периоду (2004-2009) према старијим малолетницима изречено 7356 санкција (или 62% од укупног броја изречених санкција према малолетницима), док су према млађим малолетницима изречене 4554 санкције (или 38%). Дакле, старијим малолетницима је изречено више 2802 санкције (или 61,9%).

Закључна разматрања

Ограничени садржај, од једног ауторског табака, није омогућио да се на нивоу детаља разраде сва кључна питања покренута у овом раду. Ипак, надамо се да су ова питања обрађена у мери у којој читалац може да добије јасну слику о разматраној теми, њеној озбиљности и сложености, као и о њеном општем друштвеном значају у погледу могућности разрешавања.

Потребно је напоменути, да се ранији репресивни модел кривичноправног положаја малолетника истицао по томе да је малолетник третиран као «делинквент у минијатури», а његов правни положај је карактерисало блаже кажњавање зависно од узраста и нешто повољнији режим издржавања изречене казне који је дуго времена оспораван и подвргаван снажној критици, док новији, тзв. «заштитнички модел» у први план истиче личност малолетника, стање и потребе такве личности. Он полази од тога да је кривично дело само повод за покретање кривичног поступка према малолетнику, а да су личност и интереси малолетника од пресудног значаја за судску одлуку. Жртва или оштећени се налази у другом плану

Код нас малолетници најчешће врше имовинске деликте и тај проценат у укупном малолетничком криминалитету креће се око 50%. На крају, треба напоменути да у нашем законодавству постоје општа правила о кривичним санкцијама које се могу изрећи малолетницима.

Литература:

1. Бошковић М., Криминологија, Нови Сад, 2007.
2. Водинелић В., Криминалистика, Београд, 1984.
3. Ђурђић В., Начело опортунитета у поступку према малолетницима, Тематски научни скуп, Малољетничка деликвенција као облик друштвено неприхватљивог понашања, Бања Лука, 2008.
4. Јовашевић Д., Кривично право, Општи део, Београд, 2010.
5. Јовашевић Д., Примена васпитних мера у новом кривичном праву Републике Србије, Тематски научни скуп, Малољетничка деликвенција као облик друштвено неприхватљивог понашања, Бања Лука, 2008.
6. Константиновић Вилић С., Костић М., Систем извршења кривичних санкција и пенални третман у Србији, Ниш, 2011. године, стр. 146.
7. Костић И., Нововић С., Психологија за саобраћајне полицајце, Психологија оперативног рада, Београд, 1998.
8. Крстић О., Малољетничка деликвенција, Бања Лука, 2009.
9. Шкулић М., Стевановић И., Малолетни деликвенти у Србији, Београд, 1999.
10. Интернет сајт: <http://webrzs.stat.gov.rs>, 3.3.2011. године.

Rade Bogojević, LL.M.

Post-graduate student,

Faculty of Law, University of Niš

JUVENILE CRIMINAL OFFENDERS IN SERBIA

Summary

The Juvenile Offenders Act (the Act on the Juvenile Criminal Offenders and Criminal Law Protection of Juveniles) is one of the basis sources of criminal law in the Republic of Serbia. By adopting this Act, the legislator has provided a comprehensive and self-sufficient instrument which contains a series of specific legal solutions that may be regarded both as a body of self-sustainable legislation and as an independent area of legal science. It is, therefore, a set of rules which determine the status of juveniles in criminal law, both as criminal offenders and as victims of crimes.

Juvenile criminal offenders have had a special status in criminal legislation for a long time. The reason for such a position should be sought in their age, which is characterized by numerous and constant changes resulting from their biological, psychological and social growth and maturity.

Key words: *juveniles, juvenile delinquency, juvenile offenders, repressive model of criminal law*